

Herpesviry nelze podceňovat!

Příznaky podobné chřipce, výtok z nozder, kašel, únava, oslabení imunity, zmetání klisen nebo uhynutí hříbat těsně po porodu. Příčina je prostá, avšak ne vždy chovatelům známá: herpesvirus jako potenciální zdroj infekce, která při nedostatečném proočkování koňské populace může představovat velkoplošnou hrozbu. Příkladem je vlna herpesvirového onemocnění, která před šesti lety zaskočila německé chovatele koní a zavedla podnět k zahájení vakcinace. Přesto u nás stále ještě chybí dostatek informací o dané problematice, což se může majitelům koní zbytečně prodražit. V nejhorších případech se totiž nejedná pouze o léčbu nemocných zvířat, ale také o ztráty cenných hříbat. Tak, jak se to bohužel před nedávnem stalo u jedné jihočeské chovatelky, které zmetalo sedm z deseti chovných klisen.

Herpesviry vyvolávají onemocnění nejenom u mnoha druhů zvířat, ale také u člověka. V případě koní se můžeme setkat se třemi typy herpesvirů. Zřejmě nejrozšířenější z nich je herpesvirus EHV-4, který je původcem známé rhinopneumonie koní. Můžeme ho najít všude, kde se nacházejí mladí koně. Do těla se virus dostává přes dýchací trakt. Problém je, že onemocnění může proběhnout ve skryté formě, která se projeví pouze zvýšenou teplotou, a nebo může virus dokonce po relativně dlouhou dobu zůstat „schovaný“ v některých buňkách organismu a čekat na svoji příležitost.

Propuknutí jiného onemocnění, stres (zejména při závodech), snížení imunity a velká únava (kterou u netréňovaného koně může způsobit také vícedenní jezdecká turistika) jsou nejčastějším spouštěcím mechanismem pro propuknutí těžkého onemocnění dýchacího traktu. Nemocný kůň trpí horečkou, zánětem hltanu, nechutenstvím, má zvětšené mízní uzliny, z nosu mu vytéká vodnatý a později hlenovitý výtok a kašle. V tomto stavu je bohužel také náchylnější k tomu, aby podlehl sekundárním bakteriálním infekcím. Je však nutné dodat, že podle odolnosti a věku koně mohou být popsány příznaky mírnější, nebo naopak závažnější.

Působením herpesviru EHV-3 se na pohlavních orgánech, mléčné žláze klisny a na kůži mohou objevují kulaté puchýřky, které mohou splývat, prskat a zanechávat na kůži nepigmentovaná místa. Infekce se v tomto případě šíří hlavně pohlavním stykem a obvykle sama vymizí.

Postrachem chovatelů je herpesvirus EHV 1

Zmíněný virus je schopen ve skryté formě přetrvávat v těle zvířete, dokud nějaké nepříznivé okolnosti neoslabí jeho imunitu. Kromě postižení dýchacích cest může bohužel vyvolat také zmetání vysokobřezích klisen. K potratům dochází obvykle bez předchozích klinických příznaků, a to zejména v 8. až 9. měsíci březosti. Někdy mohou nakažené klisny hříbě donosit, ale to následně umírá hned po porodu.

Protože tento typ herpesviru postihuje i mozek a míchu, může se projevit ataxií nebo obrnou nervů. Celou situaci navíc komplikuje skutečnost, že ať už kůň prodělá akutní formu, a nebo skrytou formu onemocnění, virus v jeho organismu zůstává,“ dodává MVDr. Radek Maryška, který se s problematikou nákazy setkal v uplynulých dvou letech na několika místech jihočeského kraje.

Dokonce i zvíře bez klinických příznaků může herpesvirus vylučovat do okolí.

Protože vakcinace proti herpesvirovým infekcím u nás ještě stále není povinná, většinou ji volí pouze majitelé chovných klisen, méně často i plemenných hřebců. Pokud se v chovu infekce již vyskytla, chráníme dosud nenarozené hříbě očkováním v 5., 7. a 9. měsíci březosti klisny.

Protože většina nenačkovaných koní onemocní již v prvním roce, začínají chovatelé očkovat také hříbata. První vakcinace je možná ve 3. až 4. měsíci jejich stáří, druhou dávku

veterinář aplikuje zhruba za čtyři až osm týdnů. Neměli bychom zapomínat, že postvaccinační imunita trvá maximálně šest měsíců a kůň si ani po prodělané infekci nevytvoří dostatečné množství protilátek.

Pokud nemáme provakcinovanost alespoň 70 procent, hrozí velkoplošné rozšíření

Velmi často se stává, že chovatelé zaměňují herpesvirovou infekci za chřipku nebo obyčejné nachlazení. Herpesvirovou nákazu však nelze podceňovat. Nemocný kůň potřebuje dostatek klidu v prostředí, kde není příliš velká zima, popřípadě průvan. Minimálně po dobu tří týdnů držíme koně v naprosté izolaci od ostatních a celý box, včetně podestýlky, uličky a sousedních boxů důkladně ošetříme dezinfekcí.

„Důležité je nezapomínat po prodělané viróze na dostatečně dlouhou dobu rekonvalescence. Kůň se nemá zpotit a měl by zůstat v klidu ještě alespoň další tři týdny, aby měl šanci na úplné doléčení. Předčasným ukončením léčby naopak riskujeme, že u něho dojde k poškození srdce, ke změnám na plicích a k trvalým následkům,“ upozorňuje Jana Sládková z firmy Cymedica, která se zaměřuje na dovážení vakcín proti herpesvirům.

Vakcinovaný kůň se nenakazí ani při styku s akutním onemocněním a možné riziko vylučování aktivního viru se u něj snižuje až tisíckrát.

Odborníci si uvědomují, že jedinou možnou prevencí herpesvirových infekcí je každoroční vakcinace. V současné době je na trhu vyzkoušená vakcína Duvaxyn, která zahrnuje nejenom oba subtypy, ale také evropskou i americkou chřipkovou linii a díky tomu koně plně chrání. Duvaxyn EHU 1,4 navíc představuje šanci pro společnou budoucnost klisny a hříběte. Je to totiž jediná vakcína určená k imunizování březích klisen proti herpesvirovým abortům.

I když chovatelé mohou koně očkovat jen jednou za rok, většina států vakcinaci doporučuje každého půl roku. Kromě chovných klisen a sportovních koní by měli být naočkováni také koně ve všech obchodních či nájemních stájích, kde jsou velké koncentrace zvířat. Očkování proti herpesvirům začíná být aktuální také díky plánované jezdecké turistice, která začíná mít v naší republice zelenou.

Jihoamerický virus koňské chřipky představuje novou hrozbu

Světová organizace pro zdraví zvířat vydala vloni na podzim upozornění na nový virus chřipky koní, který se podařilo izolovat na jihu Afriky. Zatímco jiné vakcíny na virus vůbec nezabraly, nezávisle provedený test prováděný výše uvedenou organizací prokázal plnou funkčnost Duvaxynu „South Africa“. Tato očkovací látka se tak stává zřejmě jedinou nadějí letošní sezóny, protože odborníci prokázali nebezpečný virus také v Maďarsku, Rakousku, Itálii, Francii, Německu a Velké Británii.